

Lieta C-774/19**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2019. gada 22. oktobris

Iesniedzējtiesa:*Vrhovno sodišče Republike Slovenije (Slovēnija)***Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:**

2019. gada 5. septembris

Prasītājs:

A.B.

B.B.

Atbildētāja:*Personal Exchange International Limited***Pamatlietas priekšmets**

Strīds ir par to, vai jurisdikcija ir Slovēnijas Republikas vai Maltas Republikas tiesām. Materiālo tiesību izšķirošais jautājums ir tas, vai aprakstītie vērā ņemamie apstākļi ietilpst Regulas Nr. 44/2001 15. panta 1. punktā minētās tiesību normas piemērošanas jomā. Ir jānoskaidro, vai prasītājs pamatlietā ir noslēdzis līgumu ar atbildētāju kā patērētājs, ar kura profesiju šis līgums nav saistīts. Vērtējums par jurisdikciju ir atkarīgs no tā, vai prasītājs ir uzskatāms par patērētāju Savienības tiesību izpratnē.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Savienības tiesību interpretācija, Regulas Nr. 44/2001 15. pants; lūguma juridiskais pamats ir LESD 267. pants.

Prejudiciālais jautājums

Vai Regulas Nr. 44/2001 15. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka par līgumu, ko patērētājs noslēdzis tādiem mērķiem, kas var būt uzskatāmi par nesaistītiem ar viņa profesionālo darbību, var tikt kvalificēts arī līgums par pokera spēli tiešsaistē, ko kāda privātpersona attālināti caur tīmekļvietni noslēgusi ar kādu ārvalstu tiešsaistes spēļu operatoru un kas pakļauts minētā operatora līguma vispārīgajiem noteikumiem, ja minētā persona vairākus gadus ir sevi uzturējusi ar šādi gūtajiem ieņēmumiem vai ar laimestiem no pokera spēles, lai gan šai personai nav formālas reģistrācijas šādas darbības veikšanai un katrā ziņā šī persona nepiedāvā šo darbību tirgū trešajām personām kā pakalpojumu par atlīdzību?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Padomes Regula (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās, it īpaši 15. pants.

Iesniedzējtiesas izmantotās valsts tiesību normas

Zakon o pravdnem postopku (Civilprocesa kodekss), it īpaši 17. un 18. pants

Zakon o varstvu potrošnikov (Patērētāju tiesību aizsardzības likums)

Īss lietas apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Prasītājs ir pokera spēlētājs, kas prasa atbildētājam samaksāt summu 226 850,21 EUR apmērā, ko viņš laimēja, spēlējot pokeru atbildētājas tīmekļvietnē www.mybet.com laikposmā no 2010. gada 31. marta līdz 2011. gada 10. maijam. Atbildētāja – šā tiešsaistes kazino organizētāja – konfiscēja spēlē laimētās summas un tās piesavinājās, jo prasītājs, tā kā viņam bija vairāki lietotāja konti, pārkāpa atbildētājas spēles noteikumus.
- 2 Atbildētāja ir juridiska persona, kas reģistrēta kā komercsabiedrība, kura piedāvā tiešsaistes azartspēļu pakalpojumus un šim nolūkam ir saņēmusi atļauju Maltas Republikā, kur atrodas tās birojs. Atbildētāja piedāvāja lietotājiem tiešsaistes azartspēles arī attālināti caur tīmekļvietni (www.mybet.com), līdz ar ko orientēja savu komercdarbību arī uz Slovēnijas Republiku.
- 3 Prasītājs ir fiziska persona ar pastāvīgo dzīvesvietu Slovēnijā, kas izmantoja pakalpojumus, ko atbildētāja viņam piedāvāja attālināti caur tīmekļvietni. Prasītājs pats norādīja, ka ar pokera spēli vēlējās nodrošināt savu finansiālo nākotni un ka viņš tika iekļauts profesionālo pokera spēlētāju kategorijā. Prasītājam nav formālas reģistrācijas šāda veida darbības īstenošanai vai izpildei. Pokera spēlē viņš nopelnīja 227 226,44 EUR, savukārt kopējais darbības apgrozījums bija lielāks. Viņš pie atbildētājas nopelnīja neto summu 110 EUR stundā.

- 4 Reģistrējot atbildētājas tīmekļvietnes lapā lietotāja kontu, katram lietotājam, tostarp prasītājam, bija jāpieņem atbildētājas vienpusēji sagatavotie īpašie un vispārīgie līguma noteikumi. Lietotājam nebija nekādas ietekmes uz minēto noteikumu saturu. Līguma vispārīgajos noteikumos cita starpā bija paredzēts, ka par iespējamiem no līgumattiecībām izrietošiem strīdiem jurisdikcija ir Maltas Republikas tiesām.
- 5 Maltas Republikas tiesībās un līguma vispārīgajos noteikumos ir paredzēts, ka ikvienam lietotājam pie viena azartspēļu operatora var būt tikai viens lietotāja konts. Lietotāja konts ļauj spēlēt tikai tai personai, uz kuras vārda tas reģistrēts. Jauna reģistrācija nav atļauta, tāpat kā cita spēlētāja konta lietošana. Klūdainu datu gadījumā šāda spēlētāja reģistrācija netiek atļauta, un veiktā reģistrācija tiek tūlīt atcelta. Līguma vispārīgajos noteikumos ir paredzēts, ka šādā gadījumā atbildētājai ir tiesības konfiscēt šādā kazino kontā esošos līdzekļus.
- 6 Tā kā prasītājs bija atvēris papildu lietotāja kontu, viņš pārkāpa noteikumu par vienu vienīgu lietotāja kontu, ko tādā veidā tīši centās apiet. Iepriekš minēto noteikumu pārkāpuma dēļ atbildētāja 2011. gada 10. maijā bloķēja prasītāja lietotāja kontu un konfiscēja visu prasītāja depozītu 227 226,44 EUR apmērā.
- 7 Šī konfiskācija, lai gan prasītājs bija pārkāpis noteikumus, tomēr nebija attaisnota, jo atbildētāja šajā ziņā nebija rīkojusies taisnīgi. Atbildētāja zināja par šādu prasītāja rīcību un atļāva viņam spēlēt pokeru, bija ar viņu vienisprātis un pilnībā atbalstīja. Lai gan atbildētāja jau sen zināja par prasītāja pārkāpumiem, tā nedz bloķēja viņa kontu, nedz liedza viņam turpināt spēlēt. Tā pelnīja komisijas naudu no viņa spēlēm un beigās piesavinājās visas summas, ko prasītājs līdz tam brīdim bija laimējis. Ievērojot iepriekš minēto, prasītājam ir tiesības saņemt spēlēt laimētās summas, un atbildētājai ir pienākums viņam tās samaksāt.
- 8 Pirmās instances tiesa pilnībā apmierināja prasītāja prasību un paziņoja, ka atbildētājai ir viņam jāsamaksā summa 226 850,21 EUR apmērā, kam pieskaitīti nokavējuma procenti.
- 9 Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka prasītājs ir darbojies kā patērētājs jomā, kas ir ārpus viņa profesionālās darbības. Tādējādi šī tiesa, ievērojot prasītāja pastāvīgās dzīvesvietas atrašanās vietu – proti, Slovēnijas Republiku –, atbalstīja Slovēnijas tiesu jurisdikciju.
- 10 Par šo nolēmumu, ar ko pirmās instances tiesa apmierināja prasītāja prasību, atbildētāja iesniedza apelācijas sūdzību otrās instances tiesā, kas šo sūdzību noraidīja kā nepamatotu un kopumā apmierināja visus pirmās instances tiesas izklāstītos secinājumus un iemeslus.
- 11 Par otrās instances tiesas spriedumu atbildētāja iesniedza kasācijas sūdzību (*revizija*) *Vrhovno sodišče Republike Slovenije* (Slovēnijas Republikas Augstākā tiesa). Šajā sūdzībā ir apgalvots, ka ir būtiski pārkāptas procesuālās normas un ir kļūdaini piemērotas materiālās tiesības. Pēc būtības tā apstrīd zemākā ranga tiesu secinājumus, ka prasītājs ir patērētājs, kurš darbojas jomā, kas ir ārpus viņa

profesionālās darbības. Savā atbildes rakstā uz kasācijas sūdzību prasītājs apstrīdēja atbildētājas iebildumus un piekrita zemākā ranga tiesu iestāžu viedoklim.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 12 Prasītājs pamato atbildētājas samaksas pienākumu ar apstākli, ka viņš šo summu laimēja kā pokera spēlētājs, izmantojot tiešsaistes kazino pakalpojumus, ko atbildētāja piedāvāja kā tīmekļvietnes organizētāja. Pokera spēlētāji reģistrējas tās tīmekļvietnē un atver savu lietotāja kontu, kurā iemaksā naudas depozītu, ko vēlāk var izmantot, lai spēlētu tīmekļvietnē vai lai jebkurā brīdī samaksātu. Tā kā atbildētāja ir nepamatoti piesavinājusies prasītāja naudu, tai šī nauda viņam ir jāatmaksā.
- 13 Prasītājs pamato Slovēnijas Republikas tiesu jurisdikciju ar apstākli, ka viņš izmantoja atbildētājas tiešsaistes kazino pakalpojumus kā patērētājs, jo darbojās jomā, kas ir ārpus viņa profesionālās darbības. Tāpēc viņam ir patērētāja statuss un, piemērojot Regulas Nr. 44/2001 15. un 16. pantu, viņam ir tiesības celt prasību valstī, kurā atrodas viņa pastāvīgā dzīvesvieta.
- 14 Atbildētāja prasa noraidīt prasību kā nepieņemamu, jo jurisdikcija par šo jautājumu ir nevis Slovēnijas tiesām, bet gan Maltas Republikas tiesām, kur atrodas atbildētājas birojs. Prasītājam nebija patērētāja statusa, jo runa ir par profesionālu pokera spēlētāju, kuram nav piemērojama patērētāja tiesību aizsardzība.
- 15 Tātad atbildētāja ir tiesiski konfiscējusi prasītāja naudu, jo viņš pārkāpa tās noteikumus. Turklāt papildus likumīgajam lietotāja kontam prasītājam bija arī papildu lietotāja konts, kas ir aizliegts.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 16 Uzdotais jautājums ir būtisks, jo no tā ir atkarīgs galīgais nolēmums. Tiesas judikatūras pārbaude liecina, ka Tiesa par šādu jautājumu vēl nav spriedusi. Turklāt Savienības tiesību piemērošana nav tik skaidra, lai nepaliktu vieta nekādām šaubām (*acte clair* doktrīna). No citām Eiropas Savienības Tiesā izskatītajām lietām [C-498/16 (*Schrems*, ECLI:EU:C:2018:37), C-297/14 (*Hobohom*, ECLI:EU:C:2015:844), C-441/13 (*Hejduk*, ECLI:EU:C:2015:28), C-375/13 (*Kolassa*, ECLI:EU:C:2015:37), C-508/12 (*Vapenik*, ECLI:EU:C:2013:790), C-218/12 (*Emrek*, ECLI:EU:C:2013:666), C-419/11 (*Česká spořitelna*, ECLI:EU:C:2013:165), C-190/11 (*Muhlleitner*, ECLI:EU:C:2012:542), kā arī C-585/08 un C-144/09 (*Pammer* un *Hotel Alpenhof*, ECLI:EU:C:2010:740)], kurās turklāt faktiskā situācija bija atšķirīga, izriet, ka patērētāja jēdziens ir jāinterpretē autonomi un vienveidīgi, jo runa ir par autonomu Savienības tiesību jēdzienu. Patērētāju tiesību aizsardzība tiek piemērota tikai

privātam galapatērētājam un līgumiem, kuru vienīgais mērķis ir apmierināt personas privātā patēriņa vajadzības.

- 17 Ir jāņem vērā arī patērētāja jēdziens, kas ietverts citās nozīmīgās Savienības tiesību papildnormās, piemēram, Regulā Nr. 805/2004, Direktīvās 1999/44/EK un 93/13/EEK un citās. Tas pats attiecas uz Tiesas interpretāciju, kas sniegta 1968. gada Briseles Konvencijas piemērošanas nolūkā [C-150/77 (*Bertrand*, ECLI:EU:C:1978:137), C-89/91 (*Shearson Lehman Hutton*, ECLI:EU:C:1993:15), C-464/01 (*Gruber*, ECLI:EU:C:2005:32), C-96/00 (*Gabriel*, ECLI:EU:C:2002:436), C-269/95 (*Benincasa*, ECLI:EU:C:1997:337) un citas lietas].
- 18 No lietas faktiskajiem apstākļiem izriet, ka šeit pārklājas gan apstākļi, kas raksturo privātos patērētājus, gan apstākļi, kuri raksturo saimnieciskas darbības veikšanu vai darbu profesijā. No šāda viedokļa runa ir par atšķirīgiem nozīmīgiem, bet konkurējošiem apstākļiem, kuri ir jāsakārto hierarhiski un kvalitatīvi saskaņā ar Savienības tiesībām. Šajā gadījumā ir iespējama gan prasītāja piedāvātā patērētāja jēdziena interpretācija, gan tā paša jēdziena pretējā interpretācija, ko piedāvā atbildētāja.
- 19 Abas interpretācijas atšķiras arī konceptuāli. No satura viedokļa abās alternatīvās runa ir par saikni starp tradicionālu patērētāja jēdzienu un modernāku patērētāja jēdzienu, un personas privātas vai profesionālas darbības izpratni. Prasītāja aizstāvētā interpretācija personas profesionālo darbību aplūko formāli, savukārt atbildētājas pieeja liek mazāk raudzīties uz minētās darbības veikšanas veidu un liek uzsvāru uz tās nozīmi personai.
- 20 Vairāku Savienības dalībvalstu atšķirīgās valodu versijas ¹, kas niansēs atšķiras, izraisa turpmāku apjukumu. Arī salīdzināmo definīciju tvērums visās valodās nav pilnīgi identisks. Visās valodu versijās patērētāja statuss ir izslēgts personas profesijas gadījumā ². Dažās valodu versijās papildus tam ir ietverti papildu

¹ – **Slovēņu valodā:** “V zadevah v zvezi s pogodbami, ki jih sklene oseba – potrošnik – za namen, za katerega se šteje, da je izven njegove poklicne ali pridobitne dejavnosti [..]” [“Lietās, kas saistītas ar līgumiem, kurus noslēgusi kāda persona – patērētājs – mērķiem, kas var būt uzskatāmi par nesaistītiem ar viņa profesionālo darbību, jurisdikciju [..]”].

– **Angļu valodā:** “In matters relating to a contract concluded by a person, the consumer, for a purpose which can be regarded as being outside his trade or profession [..]”.

– **Vācu valodā:** “Bilden ein Vertrag oder Ansprüche aus einem Vertrag, den eine Person, der Verbraucher, zu einem Zweck geschlossen hat, der nicht der beruflichen oder gewerblichen Tätigkeit dieser Person zugerechnet werden kann [..]”.

– **Franču valodā:** “En matière de contrat conclu par une personne, le consommateur, pour un usage pouvant être considéré comme étranger à son activité professionnelle [..]”.

– **Horvātu valodā:** “Ustvarima koji se odnose na ugovor koji sklopa osoba – potrošač, u svrhe za koje se može smatrati da su izvan njezine profesionalne djelatnosti”.

² Slovēņu valodā “poklic” (profesija); angļu valodā, “profession”; vācu valodā, “beruflich”; franču valodā: “professionnelle”; horvātu valodā, “profesionalne”.

vārdiski elementi. Slovēņu valodā šāds elements paredz: “profesionālā darbība”, kas attiecas uz naudas ieplūduma tehnisko un ekonomisko aspektu kā materiālo aktīvu iegādi. Tas ir domāts mazliet atšķirīgi, ja salīdzina ar angļu valodas vārdu “trade”³, kas attiecas uz tirdzniecību kā preču vai pakalpojumu apmaiņu ekonomiska un organizēta tirgus izpratnē. Plaša nozīme ir arī vācu valodas terminam “gewerblich”, kurā ir minēta komerciāla rakstura nozīme, taču drīzāk individuālās tirdzniecības virzienā. Dažās valodās pat nav aprakstīto papildu vārdisko elementu un pastāv tikai saikne ar “profesiju” (piemēram, horvātu valodas definīcijā blakus vārdam “profesija” nav papildu vārdisku elementu). Aprakstītā lingvistiskā atšķirība pierāda, ka izklāstītais jēdziens nav vienveidīgs, ciktāl attiecas uz interpretāciju dažādās valodās, un tas neveicina skaidrāku Regulas Nr. 44/2001 15. panta 1. punkta izpratni.

- 21 Tas ir interesants jautājums par mūsdienu dzīves situāciju plašākā tvērumā. No Eiropas Savienības Tiesas sniegtās tiesību interpretācijas būs atkarīga arī salīdzināmo darbību turpmāka definīcija, kuras jau teorētiski daļēji ir nodalāmas no patēriņa klasiskā koncepta un kļūst aizvien izplatītākas. Pēc analogijas, par šādām darbībām varētu klasificēt arī pelnīšanu ar datorspēlēm vai citām virtuālām darbībām, kas nozīmē modernus iztikas līdzekļus un profesijas. Tāpēc ar sniegto interpretāciju katrā ziņā tiks apšaubītas arī vairākas tradicionālās saites, kas ir (bijušas) tipiskas klasiskajam patēriņa konceptam.

³ Online Cambridge dictionary: “the activity of buying and selling, or exchanging goods and/or services between people” [...] “business activity”.